

SLUTRAPPORT

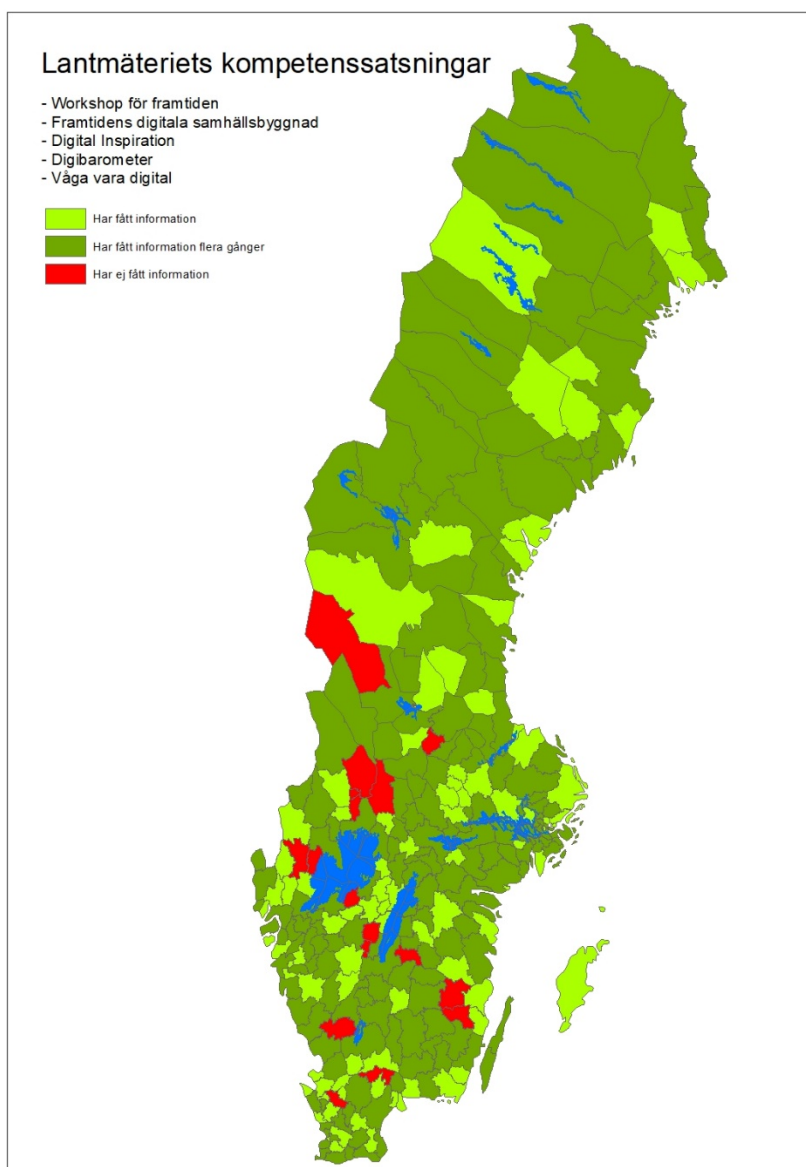
Uppdrag att driva en kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	1
2. BAKGRUND	2
3. UPPDRAGET OCH DESS GENOMFÖRANDE	2
4. BESKRIVNING AV INSATSERNA OCH RESULTATEN AV DESSA	3
4.1 ATT SKAPA EN STADIGVARANDE PLATTFORM FÖR UTBYTE AV ERFARENHETER KUNSKAP OCH INFORMATION	3
4.2 KOMPETENSINSATSER LEDARE OCH NÄMNDER	4
4.2.1. <i>Genomförande av kompetensinsatsen</i>	4
4.2.2. <i>Resultatet av kompetensinsatsen</i>	6
4.3 KOMPETENSINSATS TJÄNSTEMÄN OCH HANDLÄGGARE	7
4.3.1. <i>Genomförande av kompetensinsatsen</i>	7
4.3.1.1. <i>Workshop för framtiden</i>	7
4.3.1.2. <i>Digital inspiration</i>	8
4.3.1.3. <i>Digibarometer</i>	8
4.3.1.4. <i>DigistegETT</i>	8
4.3.1.5. <i>Filmproduktion</i>	9
4.3.1.6. <i>Handledning digitala detaljplaner</i>	9
4.3.1.7. <i>Stöd till de minsta kommunerna</i>	9
4.3.1.8. <i>Utbildning digital registerkarta</i>	9
4.3.1.9. <i>Utbildning HMK-Digital Grundkarta</i>	9
4.3.1.10. <i>Juridiska vägledningar</i>	9
4.3.1.11. <i>Övriga insatser</i>	10
4.3.2. <i>Resultat av kompetensinsatsen</i>	11
5. FÖRSLAG PÅ FORTSATTA ÅTGÄRDER	12

I. Sammanfattning

Lantmäteriet har på regeringens uppdrag utfört - *uppdrag att driva en kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen*, riktad mot ledare, nämnder, tjänstemän och handläggare. Målet med satsningen har varit att bidra till en effektivare och mer enhetlig digitaliserad plan- och byggprocess.

Figur 1 Kartbild över Sverige som visar vilka kommuner som har tagit del av Lantmäteriets kompetenssatsningar.

I uppdraget har Lantmäteriet sammanlagt mött 273 kommuner i olika kompetenssatsningar. Uppdraget har också bidragit till uppbyggnaden av flera stadigvarande plattformar för informationsutbyte varav den största är den

tidigare piloten för den nationella infrastrukturen för geodata, som nu realiseras i regeringsuppdraget – *Att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen.*

Lantmäteriet har kunnat se en ökad förståelse för behovet av systemsyn och en nationell standardisering vid digitalisering, samt en ökad vilja att arbeta med frågorna.

Det tar dock tid att ta till sig den förändring som digitaliseringen medför, denna kompetenssatsning har bidragit till att ett första medvetande skapats hos målgruppen, men insatser kommer att krävas för att kunna göra en samlad förflyttning och etablera den nationella infrastrukturen för informationsutbyte samt en digital samhällsbyggnadsprocess.

Insatsområden och aktiviteter behöver fortsatt genomföras, med finansiering av berörda parter deltagande. Insatser och aktiviteter behöver stödja och samordnas med Lantmäteriets pågående arbete med att etablera en nationell digital infrastruktur för standardiserade dataset, samt med Boverkets kommande regeringsuppdrag.

Lantmäteriet räknar med en kostnad om ca 1 mnkr/år för att hålla den tekniska plattform som krävs för en fortsatt kompetenssatsning med stöd i webbutbildningar. Ytterligare ca 1 mnkr/år behövs för framtagande av kommande webbutbildningar, därutöver ca 4 mnkr/år för personal- och omkostnader.

Lantmäteriet ser ett fortsatt stort behov av liknande kompetenssatsningar för att stödja implementeringen av en digital samhällsbyggnadsprocess. Av den anledningen rekommenderar Lantmäteriet en fortsatt kompetenssatsning inom området under 2021–2025, riktad mot ledare, nämnder, tjänstemän och handläggare, med en omfattning om 6 miljoner kronor per år.

2. Bakgrund

Lantmäteriet fick den 13 december 2017 i uppdrag av regeringen att driva en kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen. Målsättningen med uppdraget har varit att bidra till en effektivare och mer enhetlig digitaliserad plan- och byggprocess, vilket är en del i det övergripande målet att få till stånd fler bostäder.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 1 december 2020.

3. Uppdraget och dess genomförande

Uppdraget som regeringen har gett Lantmäteriet kan delas in i tre förväntade leveranser.

Den första förväntade leveransen var att skapa en stadigvarande plattform där relevanta aktörer bjuds in för utbyte av erfarenheter, kunskap och information kopplat till samhällsbyggnadsprocessens olika delmoment. Syfte med den stadigvarande plattformen är att visa hur digitala lösningar kan användas för att åstadkomma en sammanhållen, digital hantering av information, process och dialog i riktning mot ökad automatisering.

Den andra förväntade leveransen var att ledande personer inom kommunerna och länsstyrelserna skulle få ökad kunskap om digitaliseringens möjligheter, känna till det pågående förändringsarbetet, få en förståelse för hur det bidrar till den egna verksamheten, samt känna ett eget ansvar att bidra till och leda förändringsarbetet.

Den tredje förväntade leveransen var att personer som arbetar i samhällsbyggnadsprocessen genom ökad kompetens om en digital samhällsbyggnadsprocess, får lära sig hantverket kring digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen, samt får förutsättningar att genomföra förändringsarbetet framgångsrikt och på ett långsiktigt hållbart sätt.

Arbetet med att driva och förankra uppdragets genomförande samt säkra resurser, har utförts i nära samarbete med Boverket, länsstyrelserna och SKR. Hänsyn har också tagits till det arbete som genomförts inom ramen för samverkansprogrammet Smarta städer.

4. Beskrivning av insatserna och resultaten av dessa

Nedan beskrivs de genomförda insatserna per förväntad leverans och resultat från dessa. För samtliga områden och aktiviteter har uppstart och etablering i samverkan tagit tid, men nu finns en upparbetad kompetens och metodik att arbeta med denna typ av insatser.

4.1 Att skapa en stadigvarande plattform för utbyte av erfarenheter kunskap och information

Insatser för att skapa en stadigvarande plattform för utbyte av erfarenheter, kunskap och information har bestått av flera olika aktiviteter.

Den största aktiviteten genomfördes under 2018 och början av 2019, då en pilot genomfördes för den informationsplattform som nu realiseras inom uppdraget *att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen*¹. Inom piloten byggdes den tekniska plattformen och tjänster för in- och utleverans av digital planinformation i en första version och testades.

Som en förutsättning för att bygga en gemensam kunskapsplattform runt plattformens förväntade förmågor och informationens innehåll, deltog kommuner och deras systemleverantörer, Boverket samt SKR i arbetet som kravställare och referenser på informationsinnehåll och teknisk lösning i piloten.

Lantmäteriets ledning har tillsammans med Boverkets ledning och ett antal utpekade länsråd samt ledningspersoner från SKR, genomfört tre möten med kommunernas samhällsbyggnadschefer eller liknande funktioner. Detta för att på ledningsnivå föra en dialog om de olika uppdrag regeringen tilldelat myndigheterna, för att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocess. Uppslutningen vid dessa tillfällen har varit ca 100 kommuner.

¹ https://www.lantmateriet.se/contentassets/daddf8c4ead1414a89969d345191659d/lm2020_002393-uppdrag-att-etablera-en-digital-infrastruktur-for-tillgangliggorande-av-standardiserade-dataset-i-samhallsbyggnadsprocessen.pdf

Lantmäteriet har också byggt upp en kampanjsida², där finns information om uppdraget, förväntade effekter samt framdriften i uppdraget *att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen*. Man kan på kampanjsidan även ta del av goda exempel från kommuner som digitaliserat plan- och byggprocessen med texter och filmer. Här finns också referenser till andra pågående regeringsuppdrag och satsningar. Totalt har kampanjsidan till och med oktober haft 16 300 besökare.

Var sjätte vecka håller Lantmäteriet ett webbseminarium, med möjlighet att ställa frågor, där framdriften redovisas i Lantmäteriets regeringsuppdrag *att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen*. Dessa webbseminarium publiceras i efterhand på kampanjsidan. Tid avsätts även i dessa webbsändningar för att Boverket, SKR och Länsstyrelserna ska kunna lyfta in frågor eller informera om resultat eller publiceringar som rör en digital samhällsbyggnadsprocess.

Lantmäteriet erbjuder också informationsbrevet - *Digital samhällsbyggnadsprocess*³, som regelbundet går ut till alla som anmält intresse, där bland annat framdrift i både Lantmäteriets och Boverkets olika uppdrag redovisas, samt frågor, information om resultat eller publiceringar från Länsstyrelserna och SKR. I dagsläget har nyhetsbrevet 772 prenumeranter.

Utöver detta har Lantmäteriet gjort enskilda reportage i utvalda publikationer och deltagit i utvalda konferenser för att nå ut med budskapet om denna kompetenssatsning, samt tänkta lösningar och tidplan för att etablera en digital infrastruktur för tillgängliggörande av standardiserade dataset i samhällsbyggnadsprocessen.

Lantmäteriet har publicerat de kompetenssatsningar som genomförts i form av webbutbildningar, s.k. e-learning, på en plattform som kommer kunna nyttjas under 2021, eller till dess materialet uppnått bäst-före datum.

4.2 Kompetensinsatser ledare och nämnder

Målet med kompetenssatsningen har varit att ledande personer inom kommunerna och länsstyrelserna:

- får ökad kunskap om digitaliseringens möjligheter
- känner till det pågående förändringsarbetet
- känner eget ansvar att bidra till och leda förändringsarbetet.

4.2.1. GENOMFÖRANDE AV KOMPETENSINSATSEN

Under åren 2018 - 2020 har flera insatser genomförts riktat mot målgruppen politiker och ledare, allt eftersom innehåll och material arbetats fram och testats.

² <https://www.lantmateriet.se/smartsam>

³ <https://www.lantmateriet.se/sv/nyheter-och-press/nyhetsbrev/nyhetsbrevsarkiv/>

Innehåll och material för uppdraget arbetades ursprungligen fram tillsammans med erfarenheter och insikter från tio kommuner. Arbetet gav en insikt om att digitalisering hos de flesta kommuner inte är en politiskt prioriterad fråga, att det anses vara en fråga för IT samt att kunskapen om digitaliseringens möjligheter rent generellt var låg.

En kartläggning och utvärdering gjordes för att bedöma om utbildningsunderlaget skulle tas fram i egen regi eller upphandlas. Utvärderingen visade att få hade material och upplägg som var tillräckligt heltäckande eller bra, framförallt hade aktörerna för stort fokus på ett fåtal teknologier eller traditionell IT. Utvärderingen visade också att kostnaden för andra aktörers medverkan skulle bli väldigt hög, i ett fall ca 70 miljoner kronor.

För att nyttja länsstyrelsernas befintliga kontaktnät mot politiker och tjänstemän i kommunerna, blev inriktningen tidigt i uppdraget att genomföra kompetenssatsningen i samarbete med Länsstyrelserna. I samband med detta tillsatte länsstyrelserna en projektledare som fick ansvar för både genomförandet av uppdraget i samverkan med Lantmäteriet, samt den interna förankringen på länsstyrelserna. En kompetenssatsning genomfördes hos länsstyrelserna för ca 65 personer för att kunna stödja i uppdraget.

Tre varianter av utbildningsmaterial för uppdraget skapades; halvdag, hel dag och en och en halv dagsvariant, samt material på två dagar avsett för att utbilda utbildare.

De tre varianterna av utbildningspaketen testades på 12 kommuner, Länsstyrelsen i Västra Götaland, SGU (alla chefer) samt region Västerbotten. Totalt nåddes med denna insats ca 300 personer. Utvärderingarna visade på ett positivt gensvar och att detta var mycket intressant för politiker och högre chefer. Flertalet återkopplingar pekade också på att detta borde genomföras för hela kommunen.

Erfarenheterna efter detta var också att endagsvarianten fungerade bäst, då det gav mer tid för deltagarna att förstå, bota i och att ta till sig möjligheterna. Dessutom framkom att en dag var mycket lättare att avsätta för detta än en och en halv eller två dagar. Detta framförallt för fritidspolitiker vilka i många fall behövde avsätta privat tid för att delta.

När Covid-19 pandemin fick fäste i Sverige, blev Lantmäteriet och Länsstyrelserna tvungna att ta fram ett nytt upplägg och koncept av ”*Våga vara digital*”, med den nya inriktningen att genomföra kompetensuppdraget riktad mot politiker och tjänstemän som interaktiva livesändningar.

Under oktober 2020 genomfördes fyra interaktiva livesändningar för kommunpolitiker och högre chefer för både Sveriges alla 290 kommuner samt för Sveriges 21 länsstyrelser plus deltagare från Lantmäteriet, SKR och Boverket. Förutom detta genomfördes en separat interaktiv livesändning för högre chefer och ledningen på Lantmäteriet, landshövdingar och länsråd på länsstyrelserna samt för ledare inom andra offentliga infrastrukturförhållare.

Innehållet i livesändning var:

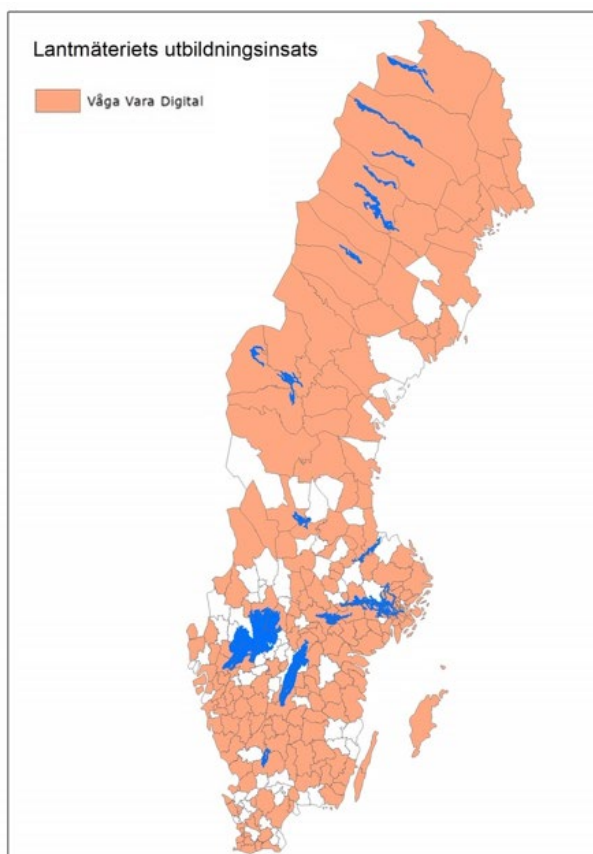
- Målet med kompetenssatsningen

- Varför är digitaliseringen viktig?
- Vad är digitalisering?
- Regeringens strategi
- Utmaningar och möjligheter
- Exempel på lösningar och teknik
- Det datadrivna samhället
- Samhällsbyggnadsprocessen, den nya plattformen för detaljplaner
- Insikter och reflektioner samt rekommendationer.

Innehållet i sändningen och tillhörande material har publicerats på webbplatsen <https://www.vagavaradigital.se> och är fritt tillgängligt att ta del av, använda och sprida vidare, materialet kommer leva vidare ett år framåt.

4.2.2. RESULTATET AV KOMPETENSINSATSEN

Totalt nåddes 232 kommuner samt totalt ca 1600 personer av kompetenssatsningen.

Figur 2 Kartan visar antal kommuner som deltog i Våga vara digital.

Kommentarer under och efter kompetenssatsningen hos kommunerna, som visar på hur olika man befinner sig i förändringskurvan:

Kommunstyrelsens ordförande:

- ”Väldigt bra och givande information, jag förstår nu att vi behöver uppdatera vår politik inom digitaliseringsområdet”

Kommundirektör:

- ”Varför blev inte jag avsändare för detta, då hade många fler deltagit från hela kommunen. Detta var jättebra”

Diverse kommentarer:

- ”Jätteintressant, jag har nu mycket bättre insikter och förstår att detta är viktigt”

- ”Positivt, detta var välbehövligt, detta skulle många fler på kommunen behöva ta del av”

- "Jag kunde en del om digitalisering redan men förstår nu att helheten i detta är viktigt och att vi behöver jobba mer tillsammans”

- "Detta behöver vi för att behålla nivån på den välfärd vi har idag”

- "Jag är helt ointresserad och förstår inte varför vi ska hålla på med detta”

- "Detta var inte för mig”

- "Delar av detta verkar ju vara 5 - 10 år bort, vilken tur för då har jag gått i pension...”

- "Vi kan aldrig berätta detta för våra politiker, vi kämpar ju med arbetslöshet och nu kommer digitaliseringen och gör ännu fler arbetslösa”

- "Jag förstår nu att de så kallade enkla jobben mer och mer kommer tas över av robotar osv”

- "Detta var för mycket information att ta till sig på ett tillfälle”.

4.3 Kompetensinsats tjänstemän och handläggare

Målet med utbildningsinsatserna har varit att de personer som arbetar i samhällsbyggnadsprocessen får förutsättningar att genomföra förändringsarbetet med en digitaliserad samhällsbyggnadsprocess framgångsrikt och på ett långsiktigt hållbart sätt.

4.3.1. GENOMFÖRANDE AV KOMPETENSINSATSEN

Lantmäteriet har under åren 2018–2020 genomfört följande kompetensinsatser mot målgruppen tjänstemän och handläggare.

4.3.1.1. WORKSHOP FÖR FRAMTIDEN

Genomfördes som 20 heldagsworkshopar runt om i landet under hösten 2018 och våren 2019. Syftet var att diskutera digitaliseringens möjligheter med kommuner med fokus på samhällsbyggnadsprocessen. Viktigt var att även visa på och informera om alla pågående initiativ och aktuella

regeringsuppdrag samt hur de påverkar kommuner och myndigheter. Boverket medverkade vid genomförandet. Sammantaget deltog närmare 600 personer från 170 kommuner och ett 20-tal andra organisationer som länsstyrelser och myndigheter.

4.3.1.2. DIGITAL INSPIRATION

Digital Inspiration genomfördes som halvdagsutbildning riktad till kommunens samhällsbyggnadsverksamhet, Målgruppen var handläggare och deras chefer. Pga. pandemin genomfördes aktiviteten på distans. Syftet var att ge ökad förståelse för vad en digital samhällsbyggnadsprocess innebär och vilken del man har i helheten samt vilka nyttor som uppstår. Utbildningen fokuserade på inspirerande exempel och information kring vad andra kommuner, myndigheter och företag gör, för att vägleda och stärka engagemanget och ge tid för reflektion kring kommunens eget digitaliseringsarbete. Totalt nåddes 70 kommuner samt 1250 personer. Ett 30-tal har anmält intresse för att ta del av utbildningen senare.

4.3.1.3. DIGIBAROMETER

Ett workshopmaterial som fungerar som diskussionsunderlag för att skapa samsyn kring kommunens digitala mognad och var man står i arbetet med digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen. I materialet ingår ett stöd för självskattning relaterat till den målbild som formulerats i regeringsuppdraget *Digitalt först*.⁴ Målgruppen är ledningsgrupper eller andra grupper med en bred förankring inom kommunens samhällsbyggnad. Workshopmaterialet omfattar två halvdagar och är framtaget för att kommunen ska kunna använda det på egen hand. Lantmäteriet har också erbjudit stöd vid genomförandet och på så sätt fått möjlighet att delta vid ett drygt tiotal tillfällen, vilket gett värdefull återkoppling och underlag för fortsatta kompetenssatsningar. *Digibarometern*⁵ är ett material där kommunerna får möjlighet att se på samhällsbyggnadsprocessen som en helhet och bortse från organisations- och enhetsgränserna, vilket är en viktig förutsättning för arbetet med en smartare och helt digital samhällsbyggnadsprocess. Materialet tillhandahålls via www.lantmateriet.se.

4.3.1.4. DIGISTEGETT

Ett workshopmaterial som riktar sig till arbetsgrupp eller enhet inom kommunens samhällsbyggnadsverksamhet. Materialet fokuserar på digitaliseringen kopplat till den egna verksamhetens mål och lyfter särskilt frågan kring digitalisering av informationen och informationsflödet. Syftet är att skapa en gemensam bild av gruppens situation och roll och att identifiera ett antal aktiviteter som tar digitaliseringen framåt. Materialet lanserades i november 2020 och tillhandahålls via www.lantmateriet.se.

⁴ <https://www.lantmateriet.se/contentassets/d1b98cb531e04328ab2027bb04998f08/slutrappport-digitalt-forst-1.pdf>

⁵ <https://www.lantmateriet.se/sv/webb/smartare-samhallsbyggnadsprocess/kompetenshojande-utbildningsinsatser/digibarometer--en-workshop-om-digital-mognad/>

4.3.1.5. FILMPRODUKTION

Ett 30-tal filmer som visar på goda exempel av digitalisering av plan- och byggprocessen har producerats, med syftet att skapa ökat erfarenhetsutbyte och ge inspiration. Dessa filmer har publicerats på Lantmäteriets webbplats och Youtube-kanal. Innehållet varierar från filmade föredrag till korta intervjuer med personer som har delat med sig av sina erfarenheter. Ett par filmer har nått närmare tusen visningar och någon över två tusen.

4.3.1.6. HANDLEDNING DIGITALA DETALJPLANER

Lantmäteriet deltog i arbetet i projektet Dig Sam inom Smart Built Environment där en omfattande handbok för digitalisering av gällande detaljplaner togs fram. Handboken publicerades på programmets webbplats och har också länkats till från Boverkets webbplats.

4.3.1.7. STÖD TILL DE MINSTA KOMMUNERNA

Hösten 2019 genomfördes en insats mot de minsta kommunerna för att ge dem möjlighet att delta vid en större konferens kring digital samhällsbyggnadsprocess. Genom kompetenssatsningen kunde kommunen utan kostnad delta på konferensen ”*Framtidens digitala samhällsbyggnadsprocess*”. Bedömningen är att kostnaden är en viktig faktor för de små kommunerna och att de inte haft möjlighet att delta utan detta erbjudande, 20 kommuner deltog på konferensen genom erbjudandet.

4.3.1.8. UTBILDNING DIGITAL REGISTERKARTA

Den digitala registerkartan är en viktig grundläggande informationsmängd i en digital samhällsbyggnadsprocess. För att stärka kommunerna insats i den samverkan som syftar till kvalitetshöjning av informationsmängden togs en utbildning fram. Den består av tre steg som leder till en certifiering av kommunens medarbetare som ska garantera kvalitén i det material som kommunen levererar. Tyvärr har delar av genomförandet påverkats av pandemin utbildningen har omarbetats till en e-learning utbildning och kommer att leva vidare efter kompetensuppdragets slut.

4.3.1.9. UTBILDNING HMK-DIGITAL GRUNDKARTA

Lantmäteriet fick 2018 föreskriftsrätt för grundkartans utformning. Lantmäteriet har valt att i nuläget inte ta fram någon föreskrift men har i samverkan med kommunerna tagit fram en handledning som ska ingå i HMK-serien (Handbok i mät- och kartfrågor). I samband med publiceringen av handboken hösten 2020 togs en introduktionsutbildning fram. Utbildningen är av typen e-learning och är tillgänglig från www.lantmateriet.se.

4.3.1.10. JURIDISKA VÄGLEDNINGAR

För att åstadkomma en vägledning gällande de juridiska frågorna kopplade till digitalisering av plan- och byggprocessen tog Lantmäteriet tillsammans med Boverket och SKR fram en rapport med frågor och svar om utmaningar i form av lagbestämmelser, praxis och regelverk.

Samhället ställer allt högre krav på att information ska finnas digitalt tillgänglig för att kunna nyttjas i e-tjänster och andra servicelösningar, bygglovsprocessen är en av de kommunala processer som nu digitaliseras i många kommuner. Syftet med rapporten är att besvara frågor kopplade till juridiska utmaningar som uppstår när kommunen ska digitalisera processer inom PBL-området. Fokus ligger på bygglovsprocessen men berör även frågeställningar kring detaljplaner.

Rapporten vänder sig till bygglovschefer, digitala strateger och andra som arbetar för digital omställning inom samhällsbyggnadsområdet. Rapporten⁶ publicerades i oktober 2020 på SKR:s hemsida.

Lantmäteriet har även tagit fram utbildningsmaterial om digital informationshantering i ärendehandläggning, dvs att digitalt ta in, hantera och expediera information. Syftet med utbildningsmaterialet är att:

- Förmedla att det är som huvudregel möjligt att digitalisera ärendehandläggning och att ha digital kommunikation med de som på olika sätt är berörda i ärendehandläggning
- Ge en översiktlig bild av den juridik som aktualiseras vid digitalisering av ärendeprocesser och en introduktion till det IT-rättsliga arbetssättet
- Skapa en förståelse för att den offentliga IT-rätten medför utmaningar som är gemensamma för de allra flesta offentliga aktörer och att myndigheter därför vinner på att skapa gemensamma tekniska lösningar och återanvända befintliga rättsliga lösningar.
- Utgöra en ”inkörsport” till det befintliga material som redan framtagits av bland andra eSam⁷ som berör digitalisering av ärendeprocesser mer detaljerat.

Utbildningsmaterialet riktar sig i första hand till Sveriges kommuner som enligt plan- och bygglagen ansvarar för bygglovs- och detaljplaneprocessen. Underlaget är tänkt att användas inför och under ett digitaliseringsarbete av bygglovs- och detaljplaneprocessen snarare än i det dagliga arbetet med handläggning av plan- och byggärenden. Materialet är också tillgängligt i form av en webbutbildning (s.k. e-learning).

4.3.1.11. ÖVRIGA INSATSER

Information om regeringsuppdrag, målbild och andra utvecklingsaktiviteter har även förmedlats på andra sätt. Vid nationella konferenser inom samhällsbyggnad, systemleverantörers användarträffar och kommunträffar. I de många regionala nätverk som finns med anknytning till geodata och samhällsbyggnad, har Lantmäteriet tillsammans med Boverket verkat för att digital samhällsbyggnadsprocess funnits med på agendan.

Den 27 oktober 2020 höll Lantmäteriet en välbesökt webbkonferens riktad till handläggare och chefer inom samhällsbyggnad. Agendan utgick från att

⁶ https://webbutik.skr.se/shop?funk=visa_artikel&artnr=7585-895-1

⁷ <https://www.esamverka.se/>

med hjälp av många aktörer, beskriva vägen mot en digital samhällsbyggnadsprocess och besvara frågor som uppkommit inom arbetet med att kunna tillgängliggöra digitala detaljplaner nationellt standardiserade från Lantmäteriet. Under dagen kunde man också, med stöd i systemleverantörers demonstrationer, ta till sig hur en digital samhällsbyggnadsprocess skulle kunna se ut och fungera. Konferensen finns att ta del av på www.lantmateriet.se/smartsam.

4.3.2. RESULTAT AV KOMPETENSINSATSEN

Insatserna som genomförts för målgruppen handläggare och chefer, visar på en ökad och breddad medvetenhet och förståelse för digitalisering och målbilden för den digitala samhällsbyggnadsprocessen som tagits fram. I den inledande aktiviteten - *Workshop för framtiden*, blev behovet av att få diskutera dessa frågor både internt inom organisationen och med andra tydligt. Initiativet uppskattades och samtidigt efterlystes motsvarande satsning mot politiker och högre chefer eftersom en förståelse där, är en förutsättning för att få utrymme för utveckling.

Lantmäteriet bedömer att genomförda insatser nått ut med budskapet på ett bra sätt, att kommunerna fått ökad insikt i vikten av systemsyn avseende digitaliseringen och att som en konsekvens av den säkerställa att frågorna hanteras samlat för kommunen. Lantmäteriet har fått ta del av både goda exempel och utmaningar som kommunerna möter och kunnat inarbeta dessa till material som kunnat nyttjas i kompetenssatsningen. Lantmäteriet bedömer dock att många fortfarande saknar insikter, då Lantmäteriet fortfarande möter reaktioner inte helt olika de vi mötte hösten 2018. Även om Lantmäteriet nått ut till många, så behöver fortfarande ännu fler ta del av dessa insikter och kunskaper.

Lantmäteriet har också försökt lyssna av var kommunerna står i digitaliseringen, vad man upplever som svårt och var man tycker sig behöva mest stöd i det fortsatta arbetet,

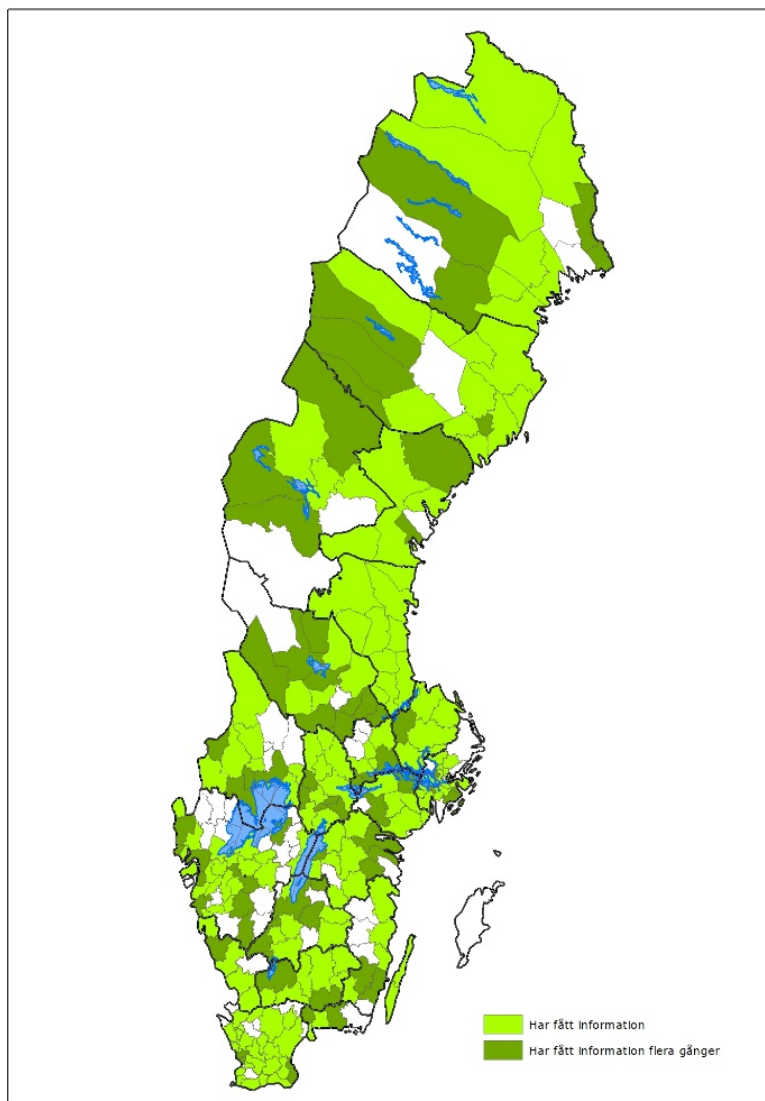
Några återkommande svar på frågan *Vad tar du med dig? Vad gör du nu?* visar på att de flesta kommuner fortfarande är i början och inte har något strukturerat arbete igång.

Den feedback som inkommit från målgruppen gällande vad man upplever som svårt, och var man tycker sig behöva mest stöd i det fortsatta arbetet, kan sammanfattas i följande punkter:

- Konkreta vägledningar – särskilt kring digitalisering av befintliga detaljplaner och om anslutning till plattformen
- Stöd för att informera och involvera ledning och politiker
- Nationella lösningar och standarder
- Fortsatt kompetensutveckling
- Finansiering och resurser.

I kartan nedan illustreras hur Sveriges kommuner tagit del av insatserna. Informationen bygger på de insatser där vi kunnat dokumentera deltagandet.

En stor del av satsningen som föredrag, workshopmaterial och filmer har man kunnat ta del av på andra sätt.

Figur 3 Ljusgrön färg på kartan indikerar att kommunerna har fått information, mörkgrön färg indikerar att kommunerna har tagit del av informationen flera gånger.

5. Förslag på fortsatta åtgärder

Lantmäteriet har tillsammans med Boverket, Länsstyrelserna, SKR och kommuner, utifrån kompetenssatsningens resultat, identifierat fortsatta behov av kompetenssatsningar.

Digitaliseringen av samhällsbyggnadsprocessen är precis i sin uppstart, kompetens- och kommunikationsinsatser kommer att krävas inför och när kommuner börja ansluta sig till den nationella infrastrukturen för informationsutbyte med standardiserade informationsmängder i större skala, samt vid den fortsatta digitaliseringen av processen.

Insatsområden som identifierats är ett fortsatt centraliserat och samordnat kompetens- och informationsstöd i digitaliseringen, att det inrättas expertgrupper som stöd i sakfrågor, samt fortsatt stöd i att förankra och förstå digitaliseringsarbetet och kopplingen till regeringens olika satsningar. Exempel på efterfrågade aktiviteter för detta är:

- Korta informationsmöten via videokonferens
- En gemensam projektplats
- Samverkan kring finansieringsfrågor
- Expertgrupper för frågor och svar
- Workshops och frukostmöten
- Ta fram pedagogiskt underlag för att använda i samtal med politiker
- Forum kring systemlösningar
- En digitaliseringsgrupp med erfarna digitaliserare.

Samtliga dessa skulle kunna och bör realiseras i digitala format för att nå en högre effektivitet.

Lantmäteriet har kunnat se en ökad förståelse för behovet av systemsyn och en nationell standardisering vid digitalisering, samt en ökad vilja att arbeta med frågorna.

Det tar dock tid att ta till sig den förändring som digitaliseringen medför, denna kompetenssatsning har bidragit till att ett första medvetande skapats hos målgruppen, men fortsatta insatser kommer att krävas för att kunna göra en samlad förflyttning och etablera den nationella infrastrukturen för informationsutbyte samt en digital samhällsbyggnadsprocess.

Det har tagit tid att bygga kapacitet och kompetens i en bredare samverkan för att arbeta med kompetenssatsningar inom området, nu finns ett upparbetat samarbete som det är av vikt att ta vidare.

Insatsområden och aktiviteter behöver fortsatt genomföras, med finansiering av berörda parter deltagande. Insatser och aktiviteter behöver stödja och samordnas med Lantmäteriets pågående arbete med att etablera en nationell digital infrastruktur för standardiserade dataset, samt med Boverkets kommande regeringsuppdrag.

Lantmäteriet räknar med en kostnad om ca 1 mnkr/år för att hålla den tekniska plattform som krävs för en fortsatt kompetenssatsning med stöd i webbutbildningar. Ytterligare ca 1 mnkr/år behövs för framtagande av kommande webbutbildningar, därutöver ca 4 mnkr/år för personal- och omkostnader.

Lantmäteriet ser ett fortsatt stort behov av liknande kompetenssatsningar för att stödja implementeringen av en digital samhällsbyggnadsprocess.

Av den anledningen rekommenderar Lantmäteriet en fortsatt kompetenssatsning inom området under 2021–2025, riktad mot ledare, nämnder, tjänstemän och handläggare, med en omfattning om 6 miljoner kronor per år.